

A LOUGHBOROUGH-I KONFERENCIA TAPASZTALATAI

Szepesváry Tamás

Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ

Az utóbbi évtizedekben szemmel láthatóan egyre több gondot jelent a szakkönyvtárakat használó olvasóknak, az információt kereső szakembereknek a dokumentumgyűjteményekben, a szakterület információrengetegében való eligazodás. Elég csak néhány problémát kiragadni a sok közül:

az olvasó /felhasználó/ nem tudja tartalmilag áttekinteni a könyvtár, információtár állományát, nem ismeri az ott felhalmozott információk gazdagságát, értékét;

a felhasználó nem ismeri az állomány használatának legcélravezetőbb és leggyorsabb módszereit;

a felhasználó nem ismeri vagy nem tudja használni a szakterület dokumentációs kiadványait, információs szolgáltatásait, bibliográfiáit stb.;

a felhasználó nem ismeri az egyszerűbb információkereső rendszerek /pl. a kézi lyukkártyás rendszerek/ vagy azok bonyolultabb formáinak /gépi kereső rendszerek/ technikáját, használatának módjait, lehetőségeit;

a felhasználó nem ismeri az információáramlás lehetséges utjait, a központi tájékoztatási intézmények, területi könyvtárak stb. munkáját, a könyvtárközi kölcsönzés adta lehetőségeket stb.

az olvasó megtorpan a szakirodalom nyelvi problémái miatt, s nem ismeri a nyelvi nehézségek megoldásának módjait;

a felhasználó nem ismeri a reprográfiai szolgáltatások adta lehetőségeket.

Lehetne a problémákat tovább sorolni. Külön tanulmányt érdemelne az okok elemzése: mennyiben hibásak a könyvtárak /könyvtárosok/, a tájékoztatási szakintézmények /tájékoztatási szakemberek/, illetve

szolgáltatásaik abban, hogy ez a helyzet kialakult, s mennyiben az olvasó vagy felhasználó.

A feltételezett elemzéstől függetlenül az IATUL /International Association of Technological University Libraries = Műszaki Egyetemi Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége/ loughborough-i konferenciájának /1/ vitáiból, beszámolóiból egyértelműen kiderült, hogy a felhasználók tájékozódási gondjai és problémái a világon mindenütt - Nyugat-Európában, Skandináviában, az Egyesült Államokban éppúgy, mint a szocialista országokban - jelentkeznek.

A kérdés megoldásának egyik útja világszerte: a felhasználók oktatása.

1. A FELHASZNÁLÓK OKTATÁSÁNAK FORMÁI, TARTALMI PROBLÉMÁI

Tanfolyam, előadássorozat, bemutató, szeminárium, oktatófilm, oktatógép - ezek a felhasználók információk oktatásának jelenleg leggyakoribb formái. Tartalmi szempontból jóval bonyolultabb a helyzet: kiélezve úgy lehetne megfogalmazni, hogy a felhasználók oktatásának tartalma függ és változik az egyes országok könyvtár- és tájékoztatóügyének fejlettségétől. Ha a két határesetet kívánjuk felvázolni, úgy az alsó határ a könyvtárhasználat technikájának az oktatása, míg a felső határ a felhasználónak a computeres információkereső rendszer használatára történő oktatása. Az utóbbira példa az egyesült államokbeli Lehigh University /Lehigh Egyetem, Bethlehem/ LEADERMART*-rendszere /2/.

E computeres rendszer, illetve részrendszerek létrehozásának az volt a célja, hogy

egy tudományra orientált információk központot létesítsenek a felhasználók széles körű használatára;

korszerűsítsék és növeljék az egyetem tudományos és műszaki könyvtárának - a MART könyvtárnak - szolgáltatási funkcióit;

computerrel támogassák a tudományos és műszaki kutatásokat.

A tudományos és műszaki információkat CDC 6400 típusu computerben tárolják. A keresés /input/ természetes, emberi nyelven történik. Minden input mondatot /információ kérést/ nyelvtanilag helyesen kell megfogalmazni, de ekközben a szavak, mondatok száma nincs korlátozva, tehát komplex információkeresés lehetséges. Az output pedig a téma, probléma bibliográfiai adatai vagy szövegrészek, illetve faktografikus adatok.

* LEADERMART = Lehigh Answer to Demand for Efficient Retrieval + MART /Lehigh felelet hatékony visszakeresési igényre + "MART" az egyetemi könyvtár neve/

A MART könyvtárnak, illetve az információs központnak a felhasználókat elsősorban a logikus kérdésre, a szakszerűen megfogalmazott problémafelvetésre kellett felkészíteni. A beszámoló szerint a kutatók és mérnökök oktatása a megfelelő rendszerek használatára formális, tantermi oktatás nélkül történt.

E rendszer megvalósítása természetesen igen költséges, s az egyetem a National Science Foundation /Nemzeti Tudományos Alap/ anyagi támogatása nélkül ezt nem tudta volna megvalósítani. Ez a tény azonban még egy tényezőre hívja fel a figyelmet: a felhasználók tájékoztatói lehetőségei, illetve oktatási problémái erősen függenek a konkrétan jelentkező társadalmi igénytől, valamint az ország ipari-gazdasági fejlettségétől.

A fejlett és fejlődésben lévő ipari országok felelős irányító szervei nem egyszer saját kezdeményezésből is szorgalmazzák a felhasználók információs oktatásának megvalósítását. /Vö.: az előbbiekben ismertetett Lehigh egyetemi példa, vagy hazánkban a Művelődésügyi Minisztérium utasítása az egyetemi hallgatók szakirodalmi ismeretekre történő oktatásáról /3//.

Világszerte találkozunk ugyanis egy ellentmondásos jelenséggel: az egyes országok kormányzervei, főhatóságai évente a nemzeti jövedelem bizonyos százalékát költik a tájékoztatói szakintézmények, állami könyvtárak, egyetemi könyvtárak stb. fenntartására, állományuk gyarapítására, feldolgozására. Ugyanakkor a beszerzett és rendelkezésre álló - s a kutatási és termelési feladatokhoz, oktatási munkához nélkülözhetetlen - információk felhasználása nincs kellőképpen kihasználva, nem utolsósorban a felhasználók oktatásának hiánya vagy kezdetlegessége miatt.

A felhasználók oktatásának helyes megszervezéséhez, a tematika tartalmi kialakításához további fontos adat a felhasználó tájékoztatói szokása. A konferencián az igénykutatással kapcsolatban két előadás is elhangzott /4, 5/, valamint e témához írásban magyar hozzászólás is érkezett /6/.

G. SCHOCH magnetofonos interjú-módszerrel az Universitát Hamburg /Hamburgi Egyetem/ hallgatói között végzett igényfelmérést. Tartalmilag azonban tulságosan leegyszerűsítette a problémát: a hallgatók informálódási szokásait a könyvtár katalógusainak használatán, illetve a katalógusok ismeretén kívánta lemérni. E leszűkítés nem vált előnyére az igénykutatásnak, s figyelmeztetés lehet minden - e témával foglalkozó - könyvtárosnak, tájékoztatói szakembernek, hogy a tájékoztatói szokások, s azok megoldása sokkal komplexebb, semhogy a könyvtári munkafolyamatok egyetlen szektorán lemérhetők lennének.

Nota bene: a felmérés szerint a hallgatók katalógus-ismereteiben vannak hiányosságok, különösen olyan speciális katalógusok esetében, mint például a testületi katalógus, folyóiratcikk-katalógus stb. A diákoknak azonban 67%-a megkeresi a könyvtár referenz munkatársát, ha elakad az irodalomkeresésben, s csak 7% hagy fel a kutatással. /A fennmaradó százalék válasza is tulajdonképpen pozitív, csak bonyolultabb utakat választanak: más könyvtárat keresnek fel stb./

Érdekesebb kísérletet végzett J. LUBANS az RPI /Rensselaer Polytechnic Institute = Rensselaer Műszaki Egyetem/ keretében az Egyesült Államokban. Az egyetem 2906 hallgatója közül 239-ről megállapította, hogy egyáltalán nem, 1135 hallgatóról pedig, hogy ritkán, esetenként használja a könyvtár szolgáltatásait. LUBANS a könyvtári szolgáltatásokat nem használók, a nem olvasók /non users/ informálódási szokásait, az egyetemi könyvtárral kapcsolatos viszonyát vizsgálta meg. Az igénykutatás módszeréről annyit, hogy az interjú során nyert adatokat computer segítségével dolgozta fel.

Néhány érdekesebb kérdés, illetve válasz:

a félév során hányszor kereste fel az RPI könyvtárát?

22% hetenként egynél többször /e kategória a vizsgálódás kezdetén még "non user", azonban nyilatkozatuk szerint a tanév során előírt anyag "részoritotta" őket a könyvtár használatára/;

22% néhány alkalommal a félév során;

11% 8 alkalomnál többször egy félévben;

45% igen ritkán vagy egyáltalán nem.

Igaz-e ez a mondás: "A könyvtár az egyetem szive?"

2% igaz;

4% hamis;

46% nem alkalmazható az RPI könyvtárára;

40% igaz néhány campuson;

8% kedves elképzelés, de nem reális.

Mit gondol, használja-e professzora a könyvtárát?

14% szerint: a professzor ajánlja a könyvtárát;

11% könyvet kölcsönöz;

8% megbízatások útján használja;

46% közömbös;

16% nem nagyon értékeli sokra;

5% ellenzi a használatot.

A professzori karról alkotott vélemények természetesen nem azonosak a professzorok tényleges könyvtárhasználatával, de némiképpen tükrözik, hogy a professzor milyen súlyt helyez előadásáiban, studiumaiban a szakirodalom felhasználására stb.

Hogyan értékeli a korábbi tanulmányai során szervezett könyvtárhasználati oktatást?

56% hatékony

15% hatástalan

- 22% nem tulságosan hatékony;
- 7% attól függ, hogyan oktatnak.

Szervezzen-e az RPI könyvtára ilyen jellegű oktatást?

- 48% igen;
- 52% ne, mert a korábbi oktatásokat elegendőnek tartják.

Nincs módunkban az összes kérdést és választ áttekinteni. Összegezve az interjú, illetve a konferencia e problémák feletti vitáját: a könyvtár szolgáltatásait nem használó egyetemi hallgatók nem anti-intellektualizmusból vagy alacsony műveltségi szint miatt "nem olvasók". A műszaki egyetemi könyvtárak használata erősen függ a tanterv, a tantárgyak, az előírt oktatási feladatok és gyakorlatok, s nem utolsósorban az oktatók irodalomigényességétől.

Az előadások során alkalmunk volt több oktatási tematikát is megismerni. Közülük most az NLL /National Lending Library = Országos Kölcsonkönyvtár/ egyik tanfolyamának tematikáját ismertetjük. A tanfolyam címe: Scientific literature /Tudományos irodalom/, tartalmilag azonban irodalomkutatói tanfolyam /7/.

1. nap: A szeminárium megnyitása
Filmbemutató az NLL-ről
Az NLL megtekintése
2. nap: A tudományos szakirodalom és forrásműveinek szerkezete
A report-irodalom s kézikönyvei
A szabadalmi leírások, szabványok jellegzetességei
3. nap: A MEDLARS-rendszer
A kémia nomenklaturája
A biológia nomenklaturája
Az irodalomkutatás technikája
- 4-7. nap: Irodalomkutatói gyakorlatok tanárok vezetésével
8. nap: A tanfolyam során felmerülő problémák megvitatása.

E tanfolyamokat a tudományok más területein is megrendezik. A tematika értéke a témára történő erős koncentráció, az elmélet mellett dominánsan a gyakorlati ismeretek elsajátíttatása.

2. AZ EGYETEMI KÖNYVTÁR MINT ÖNÁLLÓ TANSZÉK

A konferencia folyamán állandóan visszatért egy probléma: hol helyezkedjenek el az egyetemi könyvtárak az egyetem szervezeti struk-

turáján belül? Ez nem csupán szervezeti, hanem tartalmi kérdés is. Ma már egy jól működő egyetemi könyvtár nemcsak szolgáltatásokat nyújt, hanem aktívan részt vesz az oktatási munkában is. E problémával foglalkozott A.J. EVANS, a Library of Loughborough University of Technology /Loughborough-i Műszaki Egyetem Könyvtára/ igazgatója, a konferencia szervezője, előadásában /8/. Saját helyzetüket és munkájukat tekintve joggal vetette fel a kérdést: az egyetemi könyvtár a "hagyományos szolgáltatásokon" kívül hozzájárul az egyetem keretén belül a szakkönyvtáros- és tájékoztatási szakember képzéshez is, ezért megilletné az önálló tanszéki státus.

A Loughborough-i Műszaki Egyetemen az "undergraduate" képzés 4 évig tart /9/. A kétszakos képzés keretében a könyvtárszakhoz a következő tantárgyakat lehet választani:

kémia

mérnöki tudomány

fizika

humán biológia

vezetéstudomány

szociológia

modern európai /francia, német, orosz/ nyelv

politikai és gazdasági ismeretek.

A szorosan vett könyvtári tárgyak a következők:

1. év: A kommunikáció alapelvei és a könyvtárak funkciói
A könyvtárak irányítása és ellenőrzése
Bevezetés a bibliográfiai ellenőrzés témakörébe
  2. év: Tudományok rendszere és szervezése
A választott tantárgy bibliográfiája és könyvtárügye
Idegen nyelv
3 hónap /1 term/ könyvtári gyakorlat
  3. év: Könyvtári adminisztráció
Tájékoztató szolgálat
Bevezetés az információkeresés és adatfeldolgozás témakörébe + gyakorlat
Idegen nyelv
3 hónap /1 term/ könyvtári gyakorlat
Speciális matematika, 3 óra, ha
- a 4. évben a hallgató a választható tantárgyak közül az információtárolás és -keresés tárgyat választja.

- 4 év: A hallgatók disszertációt készítenek, folytatják a nyelvi studiumot, s az alábbi szabadon választható tárgyak közül egyet vesznek fel:

Általános nyelvészet
A tudományos munka technikája
A könyvtártudományi kutatás problémái
Az információátvitel és -feldolgozás
Computer technológia
A könyvtári ügyviteli folyamatok gépesítése
Az információátvitel és -keresés fejlesztése
Történeti és elemző bibliográfia
Levéltári adminisztráció
Paleográfia és diplomatika dokumentációja
Könyvtárak tervezése és szervezése

Az egyetem keretén belül lehetőség van posztgraduális formában könyvtári és tájékoztatási végzettséget szerezni azoknak a tudományegyetemi, illetve műszaki egyetemi végzettségű szakembereknek, akik egy éve már szakkönyvtárban vagy információs szervnél dolgoznak.

A posztgraduális képzés időtartama 4 term /1 term = 3 hónap/, de közben kutatómunkát kell végezni választott témakörben, s azt disszertáció formájában feldolgozni és megvédeni. A jelenleg választott kutatási témák közül néhány cím:

Automatikus könyvtári folyamatok kifejlesztése és kipróbálása az OSTI program keretében;

Információkeresési rendszer modelljének megtervezése a műszaki oktatás számára;

Közgazdasági szakirodalom: a bibliográfiai eszközök és a primer források kritikai elemzése.

A posztgraduális képzés tantárgyai a következők:

kommunikáció
könyvtárban
könyvtári adminisztráció
a gépesített információkeresés
bibliográfiai ellenőrzés egy speciális szakterületen
könyvtári szolgáltatások
paleográfia és levéltár
információgyűjtés, -feldolgozás, -tárolás, s ezek kézi és gépi módszerei.

EVANS előadása kissé tulvezetett a szorosan vett felhasználók képzésének problémáján. Ha azonban a felhasználók oktatásának szervezeti, személyi feltételeit vizsgáljuk, úgy nem különbös az egyetemi könyvtárak helyzete, funkciója. Hazai szemmel kicsit irigyeltük problémáikat, nehézségeiket.

3. A FELHASZNÁLÓK OKTATÁSÁNAK HAZAI HELYZETE

Hol helyezkedik el az alsó és felső határ között a felhasználók oktatásának hazai helyzete? BALÁZS János és HÉBERGER Károly előadásából, valamint KOVÁTS Zoltánnak az előadáshoz benyújtott írásbeli hozzászólásából /6/ kiderül, hogy az egyetemi hallgatók oktatása terén az első lépések megtörténtek, s ezek hazai és nemzetközi visszhangja pozitív. A konferencián bemutatott filmek talán kicsit liraibbak voltak, mint a Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára által elkészített szakszerű könyvtárismertető film. Az oktatási segédletek közül pedig vitathatatlanul a bemutatott magyar segédkönyvek bizonyultak a legjobbaknak.

Mégis - hazai viszonylatban - sok tennivalónk van még. A felhasználók oktatása nem korlátozódhat csak egyes egyetemekre, karokra. A szakmai információ problémáival az összes műszaki, közgazdasági, természet-, agrár- és orvostudományi felsőfoku oktatási intézményeknek - beleértve a továbbképző intézeteket is - foglalkozni kell.

A könyvtárhasználat technikájának oktatását rá lehetne bízni néhány diavetítő - magnetofon kombinálású audio-vizuális oktatási segédeszközre /vö.: LÉCESNÉ MESTERHÁZI-NAGY Márta beszámolóját/. Így ez a bevezető oktatás nem korlátozódna csupán az elsősévesekre és egyetlen alkalomra, hanem bármikor - és főleg amikor a hallgató tényleg úgy érzi, hogy rászorul a könyvtár szolgáltatásaira - gyorsan elsajátíthatja a technikai tudnivalókat. Ha egy ilyen kombinált berendezés a Chemical Abstracts vagy az Index Medicus szerkezetét, használatát "magyarázná" el, illetve mutatná be, bizonyára növekedne az a sokszor hiányolt "információs műveltség", "bibliográfiai kultúra". Ugyanakkor bizonyos fókig tehermentesíthetné az előadásokat, meg a tájékoztató szolgálat munkatársait is.

A tantervek tematikájának súlypontja kétségtelen a diplomamunkához, szakdolgozathoz történő irodalomkutatás. Pedagógiailag is ez a legkézenfekvőbb kapcsolatteremtési lehetőség a szaktárgy és az információ között. Mégis meg kellene találni azt az utat-módot, hogy az információ, a szakirodalom az oktatás-tanulás egész folyamatához kapcsolódjék. Ez természetesen a szaktárgyak oktatóitól is "információs" szemléletet követel meg. Világosan el kell határolni egyfelől, hogy a szaktárgynak, anyagrésznek melyek azok az információs, amelyeket nem kell memorizálni, mert kézikönyvekben, táblázatokban, adattárakban stb. megtalálhatók, visszakéreshetők, másfelől be kell mutatni, hogy egy-egy szakprobléma megoldása mennyire információigényes. Ez utóbbi esetben már nemcsak szakirodalmi információkról van szó természetesen, hanem kísérleti eredmények, mérési adatok stb. információiról is, te-

hát komplex információs folyamatról. Az ilyen információs szemléletű oktatás azonban az oktató és a könyvtáros, információs szakember jó együttműködését feltételezi. Ez egyúttal azt is jelenti - bármilyen félve mondjuk is ki - hogy az egyetemi oktatók is információ-felhasználók, sőt igen igényesek, akiknek képzésével különös gonddal kellene foglalkozni. Első hallásra ez "szentségtörés": egyetemi oktatót oktatni.

A National Lending Library /NLL/ mégis talált olyan módszert /7/, amelyen érdemes elgondolkozni. A karácsonyi, húsvéti vagy nyári hónapokban egy hétre, 10 napra az NLL meghív a könyvtárba - ahol tudvalevőleg egyik legjobb tájékoztatási apparátus található Angliában - tudományos kutatókat, akadémiai dolgozókat és felajánlja, hogy kinek-kinek saját szakmai problémájában ez idő alatt a maximális segítséget biztosítja.

"Menetközben" megismertetik a kutatókat a legfontosabb tájékoztatási forrásokkal, szolgáltatásokkal, információtárakkal, technikákkal. Közben bőségesen akad idő az önálló irodalomkutatásra is. Az első tapasztalatok után az NLL meghívására mindig szívesen jöttek a szakemberek.

E módszer rövid ismertetésével tulajdonképpen már túléptünk az egyetemi hallgatók információs oktatásának problémáján. A loughborough-i konferencia témájához nem tartozott a végzett hallgatók oktatásának kérdése. Mégis újra és újra felvetődött ez a kérdés, mert hiszen az egyetemi hallgatók munkába állásával megnövekszik az információk iránti igényük is. Ugyanakkor az információk technika, a szolgáltatások is stb. évről-évre fejlődnek, változnak. A már említett NLL módszer is ezt próbálja megoldani a felhasználók egy kiválasztott csoportjánál.

Hazai viszonylatban a végzett szakemberek információs oktatása nincs megnyugtató módon megoldva. Néhány évvel ezelőtt a KGM Műszaki Tudományos Tájékoztató Intézet, az Építésügyi Tájékoztatási Központ a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségével, illetve az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központtal közösen szervezett néhány tanfolyamot. E tanfolyamok azonban túlságosan "elméletiek" voltak, főleg előadások formájában vázolták a problémákat, gyakorlatokra szinte alig maradt idő.

A kérdés megoldására az összes érdekelt ipari tárca minisztériumainak, információs szakintézményeinek, az MTESZ-nek, az OMKDK-nak, a Vezetőképző Intézetnek és az egyetemek továbbképző szerveinek sokkal jobban összehangolt oktatási tevékenységére volna szükség. Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottságnak a Szakmai tájékoztatási szakemberek képzése és továbbképzése című készülő tanulmánya foglalkozik a felhasználók képzésének rendszerével. Remélhetőleg a szakmai viták alkalmával - s nem utolsó sorban az IATUL-konferencia tapasztalatainak felhasználásával - kialakulnak a hazai képzési formák, tartalmi sajátosságaik.

Befejezésül még néhány gondolat a konferencia vitáiból, előadásai-
sáiból:

A felhasználók információs oktatása hatástalan és eredménytelen jól működő könyvtárak és jól szervezett információs szolgáltatások nélkül. "A szemináriumok megtörték a jeget a könyvtári személyzet és a felhasználók között ... s szükséges bevezetőként szolgáltak a folyamatos könyvtári szolgáltatásokhoz, de a folyamatos könyvtári szolgáltatások többet segítettek, mint a szeminárium." M.B. LINE, a Bath University of Technology /Bath-i Műszaki Egyetem/ könyvtárosa /12/ foglalta így össze sokéves gyakorlati, hallgatók között végzett könyvtári oktató munkáját.

Ez a megfigyelés elsősorban az oktató könyvtárak, információs szakintézmények felelősségét növeli, de ez a felelősség kiterjed minden könyvtárra és tájékoztatási szervre, ahová az olvasó, a felhasználó információért fordul.

A felhasználók információs tanfolyamai világszerte vizsgakötelezettség nélküliek. Alighanem azért, mert ezeken a tanfolyamokon tulajdonképpen a könyvtárosok, tájékoztatási szakemberek és az általuk képviselt intézmények, szolgáltatásaik stb. "vizsgáznak" a felhasználók előtt.

.§§§.

I R O D A L O M

1. Educating the library user. Proceedings of the Fourth Triennial Meeting 1970. Ed. by C.M. Lincoln. Publ. by International Association of Technological Universities Libraries. Loughborough, University of Technology Library, /1970/. [132] p.
2. HILLMANN, D.J.: The future of information provision. Preprint. Loughborough, 1970. 15 p.
3. A művelődésügyi miniszter 169/1966 /M.K. 21/ MM. számú utasítása egyes egyetemeken a szakirodalmi ismeretek oktatásának bevezetéséről. = Művelődésügyi Közlöny, 10.k. 21.sz. 1966. p.207.
4. SCHOCH, G.: The use of Hamburg University Library catalogues by students. Preprint. Loughborough, 1970. 11 p.
5. LUBANS, J.Jr.: A survey of the non-user of a technological university library. Preprint. Loughborough, 1970. 15 p.
6. KOVÁTS Zoltán: On teaching the use of scientific literature and tuition of readers at the Hungarian technical universities. A contribution to the discussion of the paper by K. Héberger and J. Balázs. Preprint. Loughborough, 1970. 2 p.

7. MYATT, A.G.: Experience in educating the user at the N[ational] L[ending] L[ibrary]. Preprint. Loughborough, 1970. 7 p. 5. függ.
8. EVANS, A.J.: The library as an academic department. = Educating the library user. Proceedings of the Fourth Triennial Meeting 1970. Ed. by C.M. Lincoln. Publ. by I[n]ternational A[ssociation of] T[echnological] U[n]iversity L[ibraries]. Loughborough, University of Technology Library, /1970/. p. H-1 - H-2.
9. Loughborough, Loughborough University of Technology. Undergraduate prospectus. 1970-1971. Loughborough, /1969/. 90 p.
10. Loughborough, Loughborough University of Technology. Library studies. Postgraduate course and research 1969-1970. /Loughborough, 1969./ 2 p.
11. HÉBERGER Károly - BALÁZS János: Educating the students as library users in the Hungarian technical universities. Preprint. Loughborough, 1970. 10 p.
12. LINE, M.B.: Information services in academic libraries. Preprint. Loughborough, 1970. 10 p.

SZEPESVÁRY, T.: Some experiences of the Loughborough Conference

The sound orientation in various document collections and in the wilderness of information pertaining to the individual subject fields has seemingly become ever more troublesome over the past few decades. One internationally accepted approach to this problem is to educate the users of information.

It was with this end in mind that IATUL /International Association of Technological University Libraries/ organized its conference on Educating the Library User in April, 1970, at Loughborough.

The most common forms of training the users in information are: courses, series of lectures, seminars, educational films, teaching machines, and the application of other audio-visual aids and techniques. The contents of education largely depend on the actual stage of development of librarianship and information activities in the individual countries. To show the two extremes: library orientation may be described as the lower limit, and the users' training in the use of computer-based information retrieval systems as the upper limit /e.g. LEADERMART-System/.

To organize the education of users most effectively, we must have adequate knowledge of the information behaviour and customs of users. Besides the didactic, organizational and content elements in the education of users, libraries also have to concentrate on the exploration of the users' needs.

The major part of the task to educate university students in this field falls on the university libraries. It is therefore highly desirable to find a proper place for the library within the organization of the university. If libraries - in addition to the traditional library functions - are to perform educational tasks, too, it is justifiable to propose that the library should be given the status of a university department.

The Loughborough Conference offered some useful experiences; their adaptation to our special conditions is a major task for both university libraries and information centres engaged in education of the library user.

§§§

СЕПЕШВАРИ, Т.: Опыт конференции в г. Лоборо (Loughborough)

В последние десятилетия очевидно затруднялась ориентировка в фондах документов и в потоке специальной литературы для специалистов, нуждающихся информации. Одним из способов решения проблемы является везде в мире обучение потребителей информации.

По этой теме была организована IATUL (International Association of Technological University Libraries = Международный союз библиотек технических университетов) конференция под названием Обучение потребителей библиотек (Educating the Library User) в апреле 1970 года в г. Лоборо.

Наиболее частые формы обучения информации потребителей: курсы, циклы лекций, семинары, применение учебного фильма, обучающих машин и прочих аудио-визуальных средств.

Содержание обучения потребителей зависит от развития библиотечного дела и информации данных стран и изменяется согласно этому. Два крайних случая: а./ обучается лишь техника использования библиотек; б./ обучается даже пользование информационно-поисковой системой с использованием ЭВМ, как нр. системой LEADERMART.

Обучение потребителей в том случае можно хорошо организовать, если знать обычное информирование потребителей. Кроме дидактических, организационных и содержательных сторон обучения потребителей, библиотеки должны заниматься и изучением запросов.

На университетские библиотеки возлагается большая часть задачи обучения студентов, поэтому считается необходимым найти им место в организационной структуре университета. Если библиотека - кроме выполнения библиотечных задач - занимается и обучением, предлагается дать университетскими органами библиотеке правовое положение кафедры.

Конференция в г.Лоборо (Loughborough) служила богатым опытом, адаптация этого у нас является задачей библиотек университетов и информационных центров, занимающихся обучением.

SZEPESVÁRY, T.: Erfahrungen der Konferenz in Loughborough

In den letzten Jahrzehnten wurde es für die Information suchenden Fachleute immer schwieriger, sich in der Menge der Fachinformationen und Dokumentensammlungen auszukennen. Diesem Problem kann unter anderem durch einen Unterricht über Informationsbenützung abgeholfen werden.

In diesem Themenkreis wurde unter dem Titel Unterricht der Bibliotheksbenützer/Educating the Library User/ von dem IATUL /Association of Technological University Libraries = Internationaler Verband der Technischen Universitätsbibliotheken/ im April 1970, in Loughborough eine Konferenz veranstaltet.

Die häufigsten Formen des Unterrichts der Benützer sind: Kurse, Vortragsreihen, Seminare, Unterrichtsfilme, Lehrmaschinen sowie die Anwendung verschiedener audio-visueller Mittel.

Der Inhalt der Nutzerausbildung hängt von der jeweiligen Entwicklung des Bibliotheks- und Informationswesens der einzelnen Länder ab und ist dementsprechend verschiedenartig. Als untere Grenze kann der Unterricht über die Technik der Bibliotheksbenützung erwähnt werden, als obere Grenze dagegen der Unterricht der Benützer in der Anwendung von Informationsrecherchesystemen mit Hilfe von Rechenanlagen, wie zB. das LEADERMART-System.

Der Unterricht von Benützern kann in dem Fall gut organisiert werden, wenn uns die Recherchegebräuche der Benützer bekannt sind. Neben didaktischen, Organisations- und Inhaltsfragen der Nutzerausbildung haben sich die Bibliotheken auch mit Anspruchsforschung zu befassen.

Der Informationsunterricht der Studenten obliegt grösstenteils den Universitätsbibliotheken, weshalb die organisatorische Eingliederung der Bibliothek innerhalb der Universität zu bestimmen ist. Wenn nämlich die Bibliothek - ausser den Bibliotheksfunktionen - auch Unterrichtsaufgaben erfüllt, so kann ihr die Position eines Lehrstuhls gewährt werden.

Die Konferenz bot nützliche Erfahrungen, deren Anwendung auf ungarische Verhältnisse Aufgabe der unterrichtenden Universitätsbibliotheken und Informationszentren ist.

:: ::